

вплив ризиків рефінансування боргу, ризиків зростання світових відсоткових ставок і девальвації національної валюти, які можуть викликати загострення боргових проблем при виникненні осередків дестабілізації на міжнародних фінансових ринках чи погіршенні внутрішньо-економічної ситуації в Україні.

Література:

1. Рогач Ф. Риски и оценки государственного долга Украины. *Економіст*. 2012. № 3. С. 74 – 76.
2. Лондар С. Л., Башко В. Й. Підходи до систематизації й контролю ризиків, пов'язаних із управлінням державним боргом в Україні. *Фінанси України*. 2012. № 6. С. 3 – 14.
3. Королюк Т. О. Структурні ризики державного боргу та політика запобігання дефолту в Україні. *Академічний огляд*. 2016. № 2. С. 30-36. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ao_2016_2_5 (дата звернення: 20.03.2020).
4. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2019–2022 роки: Постанова КМУ від 05.06.2019 р. № 473. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras> (дата звернення: 20.03.2020).

Савіцька Світлана Миколаївна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

ТАРИФНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – це одна з найбільш складних галузей, результати діяльності якої значною мірою визначають соціально-економічні показники розвитку суспільства. Незважаючи на багатогалузеву структуру, житлово-комунальне господарство являє собою цілісну систему національного господарського комплексу, яка забезпечує належну комфортну життєдіяльність населення [1].

Попри стійку тенденцію до зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, сфера функціонує збитково і з кожним роком фінансовий стан галузі погіршується. Так, у 2019 році підприємства сфери отримали збитки у сумі 1,3 млрд. гривень, що на 22,2% більше порівняно з відповідним періодом 2018 року. Дебіторська заборгованість збільшилась на 1 млрд. грн., кредиторська – на 3,4 млрд. грн.

В комунальній галузі існує недосконала система ціноутворення, яка призводить, насамперед до великої асиметрії між тарифами різних регіонів та до невідшкодування населенням собівартості послуг, а підприємствами – перевищення тарифу над собівартістю в 2-3 рази [2].

За останні роки тарифи в середньому зросли на 745%: ціни на газ зросли на 1080%, на опалення – на 1220% з 1 січня 2014 року. Заборгованість по тарифам з 2013 року збільшилась в 5,2 рази і складає 2,3 млрд. дол. США. Зрозуміло, що таке зростання руйнує економіку, як з боку споживання (мінімізація витрат та вільних грошей в економіці), так і з боку виробництва (збитковість та знищення підприємств і галузей, що використовують в якості головних ресурсів газ та електричний струм).

Відповідно до закону вартості – ціна реалізації товару полягає у відповідності витрат на виробництво товару його обмінному еквіваленту. На сьогодні до складових тарифів, крім заборгованості, штрафів, пені, відносять також витрати природних ресурсів на тимчасово окупованих територіях та в Криму, отримувати плату за які поки що немає можливостей, компенсацію за системні прориви та аварії застарілої інфраструктури, яка не амортизується та не оновлюється.

Збільшення тарифів на житлово-комунальні послуги (ЖКП) обґрунтовується також запровадженням ринкової ціни, проте споживач не бере участі в ціноутворенні, що в свою чергу суперечить принципу формування ринкової вартості (взаємодії попиту та пропозиції) і підтверджує, що тарифна політика не може бути ринковою за своєю економічною природою. Більше того, ціноутворення є зовнішнім, тому ідеться саме про адміністративну ціну.

Враховуючи низьку еластичність попиту на ЖКП, споживач, в разі підвищення ціни на ці послуги, не може відповідно скорочувати обсяг придбання, а також не може відмовитись від споживання цього товару – це призводить до формування та збільшення заборгованості.

Недосконалість амортизаційної та інвестиційно-модернізаційної політики житлово-комунальних підприємств може використовуватись для приховування корупції в сфері державних закупівель іншими суб'єктами. Переважна більшість підприємств, що надають комунальні послуги є приватизованими. Таким чином відбувається формування економічної системи державного монополізму.

Отже, постійне підвищення на комунальні послуги призводить до таких негативних наслідків:

- скорочення сукупного попиту, падіння ВВП через зменшення обсягів споживання продукції малого бізнесу, зростання дефіциту бюджету;

- зростання заборгованості в сфері комунальних послуг, боротьба з якою будуть через прямі виплати з державного бюджету, що також приведе до збільшення дефіциту бюджету;

- підвищена загроза дефолту, постійні стрибки валютного курсу, що пов'язані зі придбанням та виведенням валюти за кордони України власниками природних монополій.

Система фінансування галузі і тарифна політика в нових умовах повинна забезпечити поступовий перехід на бездотаційний, самоокупний принцип роботи. Шляхами покращення даної ситуації є націоналізація підприємств, що надають комунальні послуги, їх зовнішній аудит, створення народних наглядових рад та формування зрозумілих і економічно обґрунтованих цін [3]. Більше того, житлово-комунальні підприємства повинні виконати низку процедур з метою забезпечення ефективної організації системи обліку та аналізу. До прикладу, розробити робочий План рахунків та типової їх кореспонденції, скласти план документації та документообігу, технічного оформлення облікової інформації та проведення внутрішнього аудиту, здійснити аудит виконання договорів зі споживачами та постійний контроль якості наданих житлово-комунальних послуг [4].

Для посилення суспільного контролю доцільно підвищувати рівень інформування населення та поглиблювати його економічний світогляд.

Література:

1. Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від

01.06.2011 року № 869.URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-p> (дата звернення: 20.03.2020).

2. Тарасюк А.В., Ліскова Г.А. Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств комунальної сфери в Україні. *Вісник ХНТУ*.2019. №3 (70).С. 245 – 251.

3. Яковенко Р.В. Як підняття тарифів гальмує економіку: вісник «День» №83, 2019. URL:<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/8886>(дата звернення: 20.03.2020).

4. Головчак Г.В., Юрченко О.Б. Обліково-аналітичне забезпечення тарифної політики на ринку житлово-комунальних послуг України.*Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. № 38-2.С. 119 –126.

Садовник Петро Степанович
студент 1 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О.В.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Соціальне забезпечення є складовою соціальної політики держави і одночасно вважається невід’ємним компонентом системи соціального захисту і соціальної роботи зокрема. Так одним з головним показником рівня розвитку країни є забезпечення соціальним захистом усіх верств населення через застосування ефективної соціальної політики, а формою її реалізації виступає ефективний та якісний процес фінансування соціальної сфери, що в свою чергу забезпечить належний розвиток як суспільства так і економіки в цілому.

Стаття 1 Конституції проголошує Україну демократичною, соціальною правовою державою [1]. Ця конституційна норма виступає фундаментальним принципом, що завдає вектор суспільного розвитку. Світовий досвід свідчить про те, що конституційно проголошують себе соціальними ті держави, які не тільки зобов'язуються гармонізувати інтереси особистостей, соціальних груп і всього суспільства, виключити їх антагоністичне протиставлення та підкорення одне одному, а й